

Ванєнков В.В.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

Андрощук І.О.

кандидат економічних наук, доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

ВПЛИВ ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКОВОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Стан ринкової інфраструктури, яка зазнала та залишається під атакою ворога, суттєво впливає на малі та середні підприємства під час війни. Важливо підкреслити, що посередницькі послуги є складовою ринкової інфраструктури, що проявляється як унікальний продукт, що існує виключно в момент його виробництва.

Ефективна організація виробництва охоплює лише частину обов'язків, пов'язаних із задоволенням ринкового попиту на товари першої необхідності. Не менш важливим є завдання сприяння продажу цієї продукції, що залежить від конкретних компонентів інфраструктури, а саме оптової та роздрібної торгівлі. Комунікаційна функція ринкової інфраструктури забезпечується зусиллями щодо мінімізації тривалості процесу реалізації продукції, зниження витрат на обіг, пришвидшення оборотності оборотних активів підприємств і, мабуть, найголовніше, максимального врахування потреб споживачів. Встановлення зворотного зв'язку між виробниками та споживачами є надзвичайно важливим. На інфраструктуру ринку впливають протилежні сили з боку виробників, зокрема пропозиція товарів, та споживчий попит.

Комплексне вивчення методів просування будь-якого продукту на ринку дозволить ринковому посереднику сприяти оптимальній комунікації між виробниками та споживачами, тим самим максимізуючи задоволення споживачів та підвищуючи ефективність виробництва.

Функція розподілу передбачає перерозподіл ресурсів як між різними галузями, так і всередині них. Коливання цін на акції призводять до «переміщення капіталу з однієї галузі до іншої, тим самим підтримуючи певний рівень пропорційності в розвитку економіки». Ця функція підтримується через обслуговування ринку цінних паперів та коригування асортименту продукції на існуючих підприємствах або ініціювання виробництва нової продукції на новостворених підприємствах; зростання конкретних секторів вимагає додаткових ресурсів» [1].

Регулююча функція ринкової інфраструктури спрямована на оптимізацію грошового обігу шляхом акумулювання тимчасово вільних коштів. Банківські установи, як компоненти ринкової інфраструктури, мобілізують надлишкові кошти фізичних осіб та підприємств.

Отже, ця активізація товарного обміну розширює інвестиційні можливості для підприємств та сприяє формуванню грошового ринку. Не всі компоненти ринкової інфраструктури мають однакове значення для підприємницького сектору в умовах військових операцій. Інфраструктуру доречно розділити на три окремі рівні, кожен з яких має свій власний об'єктно-суб'єктний склад і здійснює різний вплив на підприємницьку діяльність. Отже, важливо дослідити, як різні елементи інфраструктури впливають на стан підприємницької діяльності в Україні під час війни. На мікрорівні інфраструктура складається з сукупності інженерно-технічних споруд, які створюють матеріальні умови, необхідні для функціонування окремих суб'єктів господарювання, тим самим сприяючи відповідним технологічним процесам у них, таким як енерго- та теплопостачання, водопостачання та управління стічними водами, а також внутрішньозаводські перевезення. На мезорівні інфраструктура визначається як сукупність матеріальних компонентів, розташованих на певній території, які забезпечують належні умови життя місцевого населення.

Макрорівень ринкової інфраструктури є найскладнішим, охоплюючи низку економічних та соціальних умов, що поширені в усьому суспільстві, забезпечують його загальне функціонування, задовольняють потреби його членів та сприяють їхньому розвитку. Цей рівень включає різні типи інфраструктури: виробничу інфраструктуру, соціальну та побутову інфраструктуру, а також інституційну інфраструктуру. Безсумнівно, під час військових операцій особливий акцент має бути зроблений на макрорівні ринкової інфраструктури, оскільки вона являє собою найповнішу та найзагальнішу структуру.

Однак для кожного окремого суб'єкта господарювання або конкретної території та регіону в межах визначених часових рамок пріоритети можуть відрізнятись. Деякі аспекти ситуації підкреслюють, що, наприклад, коли трансформаторна підстанція, що належить підприємству, руйнується, першочерговим пріоритетом є її заміна та відновлення роботи, а не державні програми, розроблені для підтримки підприємництва під час війни.

У контексті військових операцій матеріальні фактори суттєво впливають на бізнес-сектор на всіх рівнях ринкової інфраструктури. Знищення ворогом доріг, електростанцій та систем зв'язку призвело до збоїв або повного розриву логістичних ланцюгів, ускладнивши або зробивши неможливим здатність підприємств продавати свою продукцію та отримувати дохід, а також перешкоджаючи споживачам отримати доступ до товарів першої необхідності, таких як продукти харчування, одяг, ліки, засоби гігієни та товари для догляду за дітьми. Як наслідок, багато підприємств були змушені призупинити свою діяльність, реорганізуватися або переїхати на початку повномасштабного вторгнення. Закриття портів та зупинка повітряного руху суттєво вплинули на логістичну інфраструктуру країни. Ризики, пов'язані з автомобільними перевезеннями, спонукали компанії з усталеними логістичними системами швидко адаптуватися до альтернативних логістичних каналів.

Слід звернути увагу на енергетичну інфраструктуру, яка вже зазнала значних пошкоджень і, ймовірно, зіткнеться з подальшими серйозними атаками з боку ворожих сил у майбутньому. Державними органами влади, органами місцевого самоврядування, волонтерськими організаціями та суб'єктами господарювання було вжито термінових заходів для вирішення проблеми відключень електроенергії. Як на державному, так і на місцевому рівнях докладалися зусилля для пришвидшення ремонту пошкоджених енергетичних об'єктів.

Потенціал для подальшого розвитку значною мірою зазнав впливу військових дій в Україні. Протягом цього періоду роль різних елементів інфраструктури, включаючи надання адміністративних послуг, соціальне забезпечення населення, освіту та охорону здоров'я, значно зросла. Ця ескалація пояснюється переміщенням значної кількості громадян до більш спокійних районів країни, що вимагає їхньої реєстрації, надання фінансової допомоги, організації компенсаційних виплат, можливостей працевлаштування, тимчасового житла, захарування дітей до навчальних закладів, а також реєстрації або створення переміщених підприємств, серед інших потреб. У відповідь на ці обставини значно активізувалася діяльність Центрів надання адміністративних послуг, центрів зайнятості, організацій соціального забезпечення та подібних організацій.

У вищезгаданому контексті, варто констатувати, що нові шляхи зростання військових операцій стають очевидними у сфері торгівлі, яка слугує компонентом ринкової інфраструктури з посередницькою роллю, а також у сфері надання послуг. Цей розвиток пояснюється відносною мобільністю галузі та потенціалом для створення торговельних та сервісних підприємств у нових місцях.

Елементи інституційної інфраструктури, зокрема центральні органи виконавчої влади, комерційні банки, страхові компанії та різні фонди, зосередили свої зусилля на сприянні підприємству шляхом реалізації різноманітних програм. Все це, у підсумку, призводить до трансформації ринкової інфраструктури загалом та необхідності швидкої адаптації до її змін суб'єктами господарювання, що є обов'язковим для її ефективного функціонування.